

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут філології
Кафедра української літератури, компаративістики та грінченкознавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О. Б. Жильцов

« 01 » _____ 20 20 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЛІТЕАТУРА НА СЦЕНІ ТА ЕКРАНІ

спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.01 Українська мова і література
освітньої програми 035.01.01 Українська мова і література
029.00.02 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа
033.00.01 Філософія
061.00.01 Журналістика
освітнього рівня першого (бакалаврського)

Київ – 2020

Розробник: Вірченко Тетяна Ігорівна, доктор філол. наук, доцент, професор кафедри української літератури і компаративістики

Викладач: Вірченко Тетяна Ігорівна, доктор філол. наук, доцент, професор кафедри української літератури і компаративістики

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри української літератури і компаративістики

Протокол від «__»____ 2020 року №
Завідувач кафедри української літератури
і компаративістики _____ (О. О. Бровко)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої
програми _____
_____ 2020 р.
Гарант освітньої програми _____

Робочу програму перевірено
_____ 2020 р.
Заступник директора Інституту філології
з науково-методичної та навчальної роботи _____ (Л. І. Заяць)

Пролонговано:
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р. протокол №__
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р. протокол №__
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р. протокол №__
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р. протокол №__

1. Опис навчальної дисципліни Література на сцені та екрані

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання			
	денна			
Вид дисципліни	вибіркова			
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська			
Загальний обсяг кредитів/годин	8/240			
Курс	II, III			
Семестр	3–6			
Кількість змістових модулів з розподілом	8			
Обсяг кредитів	8			
Обсяг годин, зокрема:	60	60	60	60
Аудиторні	28	28	28	28
Модульний контроль	4	4	4	4
Семестровий контроль				
Самостійна робота	28	28	28	28
Форма семестрового контролю	Залік			

Література на сцені та екрані (3, 4 семестри)

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання			
	денна			
Вид дисципліни	Вибіркова			
Мова викладання навчання та оцінювання	Українська			
Загальний обсяг кредитів / годин	4 / 120			
Курс	II			
Семестр	3, 4			
Обсяг кредитів	4			
Обсяг годин, в тому числі:	120			
Аудиторні	56			
Модульний контроль	8			
Семестровий контроль				
Самостійна робота	56			
Форма семестрового контролю	Залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – сформувати поглиблення сприйняття і розуміння художнього твору, що постає у сценічному та екранізованому вимірах. Студенти систематизують знання з теорії кінотексту, семіотики тощо; сформулюють навички аналізу художніх творів, вистав, фільмів.

Завданнями курсу є:

- усвідомити здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні; (ФК 2)
- розширити знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури; (ФК 5)
- сформувати здатність інтерпретувати тексти; пояснювати процеси перекодування літературного тексту на кінотекст чи виставу; (ФК 7)
- сформувати здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань; (ФК 8)
- усвідомити основні проблеми теорії літератури: література та дійсність, генезис і функції літератури, критерії художності, проблем поетики (ФК 16).

3. Програмні результати навчання за дисципліною

- уміння організувати процес свого навчання й самоосвіти, усвідомлювати важливість формування емоційного інтелекту; (ПРН 3)
- уміння відстежувати та аналізувати трансформації в художніх текстах та кінематографічних і сценічних полотнах; (ПРН 12)
- здатність інтерпретувати художні тексти, кіносценарії та вистави; (ПРН 13)
- розвиток комунікативних здібностей, лідерських якостей (ПРН 20).

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Кількість годин між видами робіт		
		Аудиторні		Самостійна робота
		Лекції	Семінарські заняття	
Змістовий модуль 1. Теоретичні засновки				
Семіотична інтерпретація творів мистецтва			6	6
Читач / Глядач: простір для творчої уяви			2	2
Види екранізації: від теорії до практики			6	6
<i>Модульний контроль</i>	2			
Разом годин	30		14	14
Змістовий модуль 2. Художність кінотвору / вистави та твору літератури: засоби творення				
Художність: межі поняття			2	2
Кіномова			4	4
Поетика вистави			4	4
Поетика твору художньої літератури			4	4
<i>Модульний контроль</i>	2			
Разом годин	30		14	14
Змістовий модуль 3. Екранізації світової класики: від культових екранізацій до невдалих проєктів				
Джейн Остін «Гордість та упередження»			4	4
Джек Лондон «Мартін Іден»			4	4
«Убити пересмішника» (1962) – Херпер Лі «To kill a Mockingbird»			4	4
Е. Гемінгвей «Старий і море»			2	2
<i>Модульний контроль</i>	2			
Разом годин	30		14	14
Змістовий модуль 4. Тренінговий модуль				
Розвиток емоційного інтелекту реципієнта			4	4
Тренінг внутрішньої психотехніки актора			4	4
Читка			4	4
Обговорення проєкту «Книжка на сцені»			2	2
<i>Модульний контроль</i>	2			
Разом годин	30		14	14
Разом	120		56	56

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні засновки

Тема 1. Семіотична інтерпретація творів мистецтва

Багатозначність знаків у Тексті. Семіотика сцени. Семіотика кіно. Концепції семіотики кіно: Ю. Лотман, К. Метц, Р. Барт.

Література: 2, 6, 10.

Тема 2. Читач / Глядач: простір для творчої уяви

Читач / глядач і семантичні відкриття. «Можливі світи» художнього тексту. Множинність інтерпретацій тексту. Типологія читачів: ідеальний (зразковий) читач; імпліцитний читач; поінформований читач; наївний і критичний читач. Глядач – «художник споглядальний».

Література: 3, 4, 7.

Тема 3. Види екранізації: від теорії до практики

Переказ-ілюстрація. Нове прочитання. Переклад.

Література: 8, 9.

Змістовий модуль 2.

Художність кінотвору / вистави та твору літератури: засоби творення

Тема 4. Художність: межі поняття

Сутність художньої творчості. Художність, майстерність; мистецький, художній: межі понять. Термін «художність» на позначення категоріальної та градаційної ознаки. Художність: система критеріїв.

Література: 1, 5.

Тема 5. Кіномова

Кіномова як система зображально-виражальних засобів кіно. Методи впливу екранного образу на глядачів. Кіномова як узагальнена система зімстово-формальних трансформацій, що відбуваються в мистецтві слова під впливом кіно. Трансформації літературного тексту під впливом кінематографу: а) алюзійна трансформація літературного тексту; б) трансформація тексту кінематографічними засобами побудови наративності.

Література: 2, 6, 10.

Тема 6. Поетика вистави

Художні особливості театру – «мистецтво дійове, колективне, синтетичне». Закони театральної творчості. Сценічні засоби вираження характеру персонажа. Організація образної системи вистави. Поетика конфлікту. Мізансцена

Тема 7: Поетика твору художньої літератури

Поетика: історія значень (Аристотель, Горацій, Скалігер, Н. Буало). Поетика: багатозначність терміну (художність; система творчих принципів; художня форма; система, цілісність; майстерність письменника). Поетика як система засобів і прийомів творення художнього образу.

Література: 1, 5.

**Змістовий модуль 3.
Екранізації світової класики:
від культових екранізацій до невдалих проєктів**

Тема 8. Джейн Остін «Гордість та упередження»

Тема 9. Джек Лондон «Мартін Іден»

Тема 10. «Убити пересмішника» (1962) – Херпер Лі «To kill a Mockingbird»

Тема 11. Е. Гемінгвей «Старий і море»

**Змістовий модуль 4.
Тренінговий модуль**

Тема 12. Розвиток емоційного інтелекту реципієнта

Емоція. Складові емоційного інтелекту: самопізнання, саморегуляція, соціальні навички, емпатія, мотивація. Рівні емоційного інтелекту.

Тема 13. Тренінг внутрішньої психотехніки актора

Тема 14. Читка

Читання п'єси за ролями як один із видів репетиції. Розподіл ролей. Читка як спосіб комунікації автора і потенційного читача. Форми читання: «репетиційна», «самодостатня», ознайомлення з текстом. Перша і друга – спроби відшукати і почути автора.

Тема 15. Обговорення проєкту «Книжка на сцені»

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Денна форма

Вид діяльності студента	Максимальна к-ть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		К-ть одиниць	Максимальна кількість	К-ть одиниць	Максимальна кількість	К-ть одиниць	Максимальна кількість	К-ть одиниць	Максимальна кількість
Відвідування семінарських занять	1	7	7	7	7	7	7	7	7
Робота на семінарських заняттях	10	7	70	7	70	7	70	7	70
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом			107		107		107		107

Коефіцієнт: $(107 \cdot 4) = 428$

$428 : 100 = 4,28$

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Самостійна робота №1–4.

Самостійна робота в межах курсу «Література на сцені та екрані» має пролонгований характер. Упродовж двох семестрів студенти мають виконати чотири завдання.

Завдання 1.

Студенти обирають твір художньої літератури і здійснюють семіотичний аналіз.

Завдання 2.

Студенти готують сценарій вистави (фрагменту вистави) за обраним твором.

Завдання 3.

Студенти презентують фрагмент вистави під час театрального фестивалю «Скоро літо».

Завдання 4.

Студенти здійснюють семіотичний аналіз вистави.

Критерії оцінювання: максимальна кількість балів за самостійну роботу – 5.

При оцінюванні виконаних самостійних робіт основна увага буде звертатися на знання методології аналізу, вправне користування базовими науковими термінами, повноту відповідей, уміння обґрунтовувати свою думку.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля. Модульний контроль здійснюється у формі захисту кожного етапу самостійної роботи. Максимальна оцінка за кожен модуль – 25 балів.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль відбуватиметься у формі заліку.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю (для самоконтролю)

Багатозначність знаків у Тексті.
Семіотика сцени.
Семіотика кіно.
Концепції семіотики кіно: Ю. Лотман, К. Метц, Р. Барт.
Читач / глядач і семантичні відкриття.
«Можливі світи» художнього тексту.
Множинність інтерпретацій тексту.
Типологія читачів: ідеальний (зразковий) читач; імпліцитний читач; поінформований читач; наївний і критичний читач.
Глядач – «художник споглядальний».
Види екранізації: переказ-ілюстрація.
Види екранізації: нове прочитання.
Види екранізації: переклад.
Сутність художньої творчості.
Художність, майстерність; мистецький, художній: межі понять.
Термін «художність» на позначення категоріальної та градаційної ознаки.
Художність: система критеріїв.
Кіномова як система зображально-виражальних засобів кіно.
Методи впливу екранного образу на глядачів.
Кіномова як узагальнена система змістово-формальних трансформацій, що відбуваються в мистецтві слова під впливом кіно.
Трансформації літературного тексту під впливом кінематографу: а) алюзійна трансформація літературного тексту; б) трансформація тексту кінематографічними засобами побудови наративності.
Художні особливості театру – «мистецтво дійове, колективне, синтетичне».
Закони театральної творчості.

Сценічні засоби вираження характеру персонажа.

Організація образної системи вистави.

Поетика конфлікту.

Мізансцена

Поетика: історія значень (Аристотель, Горацій, Скалігер, Н. Буало).

Поетика: багатозначність терміну (художність; система творчих принципів; художня форма; система, цілісність; майстерність письменника).

Поетика як система засобів і прийомів творення художнього образу.

6.6 Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

**7. Навчально-методична карта дисципліни «Література на сцені та екрані» (денна форма)
(III, IV семестри)**

Разом: 120 год., з них: семінарські заняття – 56 год., МК – 8 год., самостійна робота – 56 год.

Тиждень	I	II	III	IV
Модулі	Модуль 1. Теоретичні засновки			
Теми семінарів	Семіотична інтерпретація творів мистецтва (4 год)	Семіотична інтерпретація творів мистецтва (2 год) Читач / Глядач: простір для творчої уяви (2 год)	Види екранізації: від теорії до практики (4 год)	Види екранізації: від теорії до практики (2 год) Художність: межі поняття (2 год)
СР	СР (14 год.)			
ПК	Модульна контрольна робота (2 год.)			
Тиждень	V	VI	VII	VIII
Модулі	Модуль 2. Художність кінотвору / вистави та твору літератури: засоби творення			
Теми семінарів	Кіномова (4 год)	Поетика вистави (4 год)	Поетика твору художньої літератури (4 год)	Джейн Остін «Гордість та упередження» (4 год)
СР	СР (14 год.)			
ПК	Модульна контрольна робота (2 год.)			
Тиждень	I	II	III	IV
Модулі	Модуль 3. Екранізації світової класики: від культових екранізацій до невдалих проєктів			
Теми семінарів	Джек Лондон «Мартін Іден» (4 год)	«Убити пересмішника» (1962) – Херпер Лі «To kill a Mockingbird» (4 год)	Е. Гемінгвей «Старий і море» (2 год)	Розвиток емоційного інтелекту реципієнта (4 год)
СР	СР (14 год.)			
ПК	Модульна контрольна робота (2 год.)			

Модуль 4. Тренінговий модуль				
Тиждень	V	VI	VII	VIII
Теми семінарів	Тренінг внутрішньої психотехніки актора (4 год)	Читка (4 год)	Обговорення проекту «Книжка на сцені» (2 год)	
СР	СР (14 год.)			
ПК	Модульна контрольна робота (2 год.)			
Залік				

8. Рекомендовані джерела

Основна:

1. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / за ред. М. Зубрицької. Львів: Літопис, 1996. 634 с.
2. Джон Ділі. Основи семиотики. Львів: Арсенал, 2000. 230 с.
3. Зубрицька М. Homo legens: читання як соціокультурний феномен. Львів: Літопис, 2004. 352 с.
4. Еко У. Роль читача. Дослідження з семиотики текстів. Львів: Літопис, 2007.
5. Література. Теорія. Методологія / упоряд. і наук. ред. Данути Уліцької. Київ: ВД «Києво-Могилянська академія», 2006. 274 с.
6. Лотман Ю. Семиотика кино и проблемы киноэстетики. Таллин, 1973.

Додаткова:

7. Довбуш О. І. Читач як носій і творець культурних кодів: семиотичний погляд // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна». 2015. Вип. 54. С. 170–172.
8. Лановик М. Перекодування художнього твору як семиотична проблема літературознавства.
9. Стефанова Нонна-Анна. Трансформація підходів до екранізації літературного твору.
10. Ширман Р., Котляр С., Супрун-Живодрова А. Семиотична концепція в кінематографі